

Leidraad Zorg in Onderwijstijd

Inspiratie voor uitvoering, beleid en bestuur

Vincent Fafieanie (NJI) Mariës Zegers (NJI)
Leeuwarden 8 oktober 2025
DOEN-DAG Een frisse wind

Wat is Zorg in Onderwijstijd?

‘Ik verwachtte dat mijn zoon, nu hij op het speciaal onderwijs zat, de zorg zou krijgen die nodig zou zijn om het onderwijs te kunnen volgen. Dat klopte niet, daarvoor moest ik bij de gemeente zijn en weer opnieuw mijn verhaal vertellen.’

Ouder tijdens een Oplossingenlab

‘Ik zou graag willen dat zorg beschikbaar is als een kind dat nodig heeft, geboden door iemand die hij kent. Een vast team van zorgmedewerkers biedt dan uitkomst.’

Schoolleider tijdens een Oplossingenlab

Waarom deze leidraad?

Doel van deze leidraad is nog meer regio's te inspireren en houvast te geven voor het collectief organiseren, financieren, implementeren en borgen van zorg in onderwijstijd in de regionale samenwerking van (gespecialiseerd) onderwijs en jeugd.

De leidraad is bedoeld voor

- Bestuurders
- Managers
- Beleidsontwikkelaars
- Uitvoerders in onderwijs, gemeenten, jeugdzorgorganisaties en belangenorganisaties

Deze leidraad is gemaakt op verzoek van ministeries van OCW en VWS. In samenwerking met

Wat vind je in deze leidraad?

1

**Zorg in onderwijstijd:
werk in uitvoering**

2

**Welke rol spelen ouders
bij de invoering van zorg
in onderwijstijd?**

3

**Hoe werk je samen aan
zorg in onderwijstijd?**

4

**Welke hulpmiddelen zijn
er voor de praktijk?**

5

**Wat is integraal
arrangeren en hoe doe je
dat?**

6

**Hoe zorg je met integrale
programma's voor de
inhoudelijke
samenwerking op school?**

7

**Hoe organiseer je ZiO op
basis van de Wet
langdurige zorg?**

8

**Hoe zorg je voor
bestuurlijke borging?**

9

**Wat zijn de financiële
kaders en mogelijkheden
voor ZiO?**

10

**Hoe kan ZiO bijdragen
aan inclusief onderwijs?**

Wat vind je in deze leidraad?

Kennis uit praktijk en onderzoek

Interviews uit het hele land met:

- Professionals
- Beleidsmakers
- Projectleiders en bestuurders van gemeenten, samenwerkingsverbanden en zorgkantoren

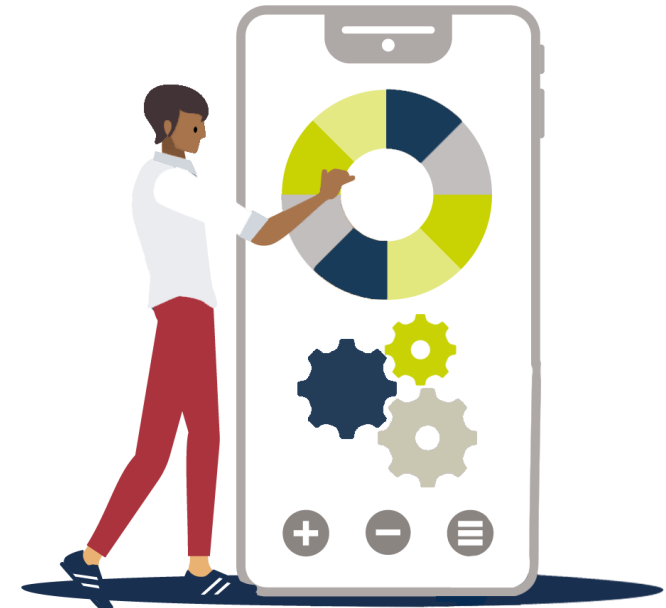
**‘Stoppen met
mopperen en samen
bedenken hoe we het
wel kunnen doen’**

**‘Collectieve
financiering zorgt
voor stabiliteit’**

1. Werk in uitvoering

- Wat is zorg in onderwijstijd?
- Waarom zorg in onderwijstijd? / Kinderrechtenverdrag VN (art 28)
- Waarom ZiO collectief organiseren en financieren?
- Hoe past ZiO in het streven naar inclusie?

- Werkgroep ZiO VWS-OCW

1. Werk in uitvoering

- Interview OC Leijpark in Tilburg

**‘Dit moet op ministerieel niveau
worden opgelost’**

Interview met Harry
Hoekjen en Aukje Zeijen

2. Rol ouders

- Hoe neem je ouders mee in de veranderingen?
- Waarom is de betrokkenheid van ouders belangrijk
- Waarom ouders betrekken meer is dan hun instemming krijgen
- Hoe werk je aan vertrouwen en draagvlak?
- Tips voor afstemming en samenwerking

“Ik vertrouw de school want die neemt mijn kind serieus.”

Eve, moeder van Nathaniël

“Op het mbo leefde Sem weer helemaal op”

Lonneke, moeder van Sem

3. Samenwerken

- Hoe staat het met de samenwerking rond zorg in onderwijstijd?
- Hoe werk je effectief samen aan zorg in onderwijstijd?
- Hoe organiseer je de samenwerking?
- Regie nemen, leren en verbeteren

**Collectieve ZiO Utrecht: 37
organisaties slaan de handen ineen**

3. Samenwerken

‘Het bestuurlijk commitment is groot, en dat helpt enorm’

Interview met Klaas Koelewijn en Janine van Os

3. Samenwerken

‘Steeds alert blijven en bijstellen als dat nodig is’

**Interview met Anja Baars,
Karin Frieling en Ellen
Oostenrijk**

4. Hulpmiddelen

- [Inventarisatiekader](#)
- [Stappenplan met diverse tools](#)
- [Andere hulpmiddelen](#)

Alle instrumenten zijn beschikbaar in de online community Zorg in Onderwijs inzicht op het Platform Vakmanschap. Om toegang te krijgen is aanmelden noodzakelijk, lidmaatschap is gratis: [Zorg in onderwijs Inzicht](#) | [Platform Vakmanschap Jeugdprofessionals](#) | [1Sociaaldomein.nl](#)

4. Hulpmiddelen

Logboeken

Persona's en handreiking

Samen in gesprek over cijfers

Screenings document

Meer impact met je oza

Populatie analyse

Cirkel van ondersteuning

Doelgroepen model

Handreiking

Gespreksmap

4. Hulpmiddelen

Fien moet naar de middelbare school, maar er is geen passende plek voor haar

Fien vindt leren moeilijk en is heel snel afgeleid door alle drukte om haar heen. Daarom is het 'reguliere' speciaal onderwijs geen goede omgeving voor haar.

Wie is Fien?

- Fien is niet een persoon, maar representeert een groep kinderen die 'vastlopen' in het onderwijs
- Ze woont thuis in een gezin met vader, moeder en zus
- Ze is 12 jaar
- Ze is vrolijk en sociaal
- Ze heeft autisme en een licht verstandelijke beperking

Welke problemen heeft Fien?

- Ze wordt heel snel overvraagd door te hoge werkdruk en kan dan agressief reageren naar anderen
- Ze vindt het moeilijk om een instructie om te zetten in actie
- Ze vindt het erg lastig om zich te focussen op zichzelf en is veel bezig met anderen om haar heen. Sociaal-emotioneel wordt ze snel overschat

Fien

Wat wil Fien graag?

- Fien wil heel graag met andere kinderen zijn
- Ze wil graag leren maar vindt dit ook erg vermoeiend
- Dus wil ze graag ook andere dingen doen zoals de juf of andere mensen helpen, voor de dieren zorgen, in de natuur zijn, sporten & spelen, samen zijn met mensen en vriendinnetjes & vriendjes

Huidige situatie

- Fien gaat naar het speciaal onderwijs, cluster 4
- Ze heeft een individuele begeleider die haar de hele schooldag helpt (28 uur/week)
- Na school gaat ze 3 dagen naar de BSO, speciaal voor kinderen met autisme
- En op woensdag sport ze met andere kinderen met autisme met de buurtsportcoach

-> Eigenlijk wordt Fien continu overvraagd en is ze meer aan het overleven dan aan het ontwikkelen

Wat heeft Fien nodig?

- Een georganiseerde omgeving waarin ze kan leren, spelen, sporten en voorbereid wordt op een goed leven
- Kleinschalige leeromgeving, een kleine klas en kleine school waarin interacties kunnen worden geminimaliseerd. Het aantal interactierichtingen = (aantal personen in kwadraat) - aantal personen). Elke persoon extra vraag meer van de afstemmogelijkheden van Fien.
- Een dag waarin continu kan worden afgewisseld tussen inspanning en ontspanning op maat. Niet het onderwijsprogramma is leidend, maar de belastbaarheid van Fien.
- Mensen die goed kunnen anticiperen op wat zij nodig heeft en aankan

Wat is het alternatief?

- Instromen in het ZML-onderwijs
- Volledige individuele begeleiding op school
- BSO naast school

-> Risico: dat zij met een jaar of 2, 3 uitvalt door overvraging en thus komt te zitten. Ook is het zo dat zij niet geleerd heeft zonder individuele begeleider te functioneren wat problemen geeft in een verder zorgtraject

Kosten huidige situatie

- Onderwijs: TLV laag € 15.200
- Zorg: individuele begeleider € 53.200
- Zorg: BSB € 13.700

Kosten gewenste situatie

- Onderwijs: TLV hoog € 25.600
- Zorg: extra begeleiding en BSB € 34.000

Kosten alternatief

- Onderwijs: TLV hoog € 25.600
- Zorg: extra begeleiding € 43.000
- Zorg: BSB € 13.700

4. Hulpmiddelen

	Breed	Medium	Smal
Behandeling psychische problematiek	✓	✓	✓
Persoonlijke verzorging	✓	✓	✓
Paramedische ondersteuning	✓	✓	✓
Geneeskundige verzorging	✓	✓	✓
Verpleging	✓	✓	✓
Begeleiding gedragsproblemen	✓	✓	
Indirecte ondersteuning en zorg	✓	✓	
Overleg t.b.v. zorg en ondersteuning	✓	✓	
Begeleiding leerstoornissen	✓		
Begeleiding ontwikkeling (sociale) vaardigheden	✓		
Overige zorgwerkzaamheden	✓		
Totaal fte voor zorg en ondersteuning per 100 leerlingen	18,61	10,94	3,89

4. Hulpmiddelen

Mytylschool Prins Johan Friso in Haren werkte met het inventarisatiekader

Met de hulp van de zorgarrangeurs bracht de school nauwkeurig in beeld hoeveel tijd aan verschillende handelingen werd besteed. Eerst werd met de ouders overlegd, aansluitend is ook met zorgaanbieders gesproken. Alle inventarisaties werden samengebracht en omgezet naar het inventarisatiekader. Zo ontstond een overzicht waarin onderbouwd werd aangegeven hoeveel uren van welk type zorg noodzakelijk is voor alle leerlingen.

[**Lees hier het verhaal de Mytylschool**](#)

5. Wat is integraal arrangeren en hoe doe je dat?

- [Wat is integraal arrangeren en waarom is het belangrijk?](#)
- [Voordelen van integraal arrangeren in de praktijk](#)
- [Randvoorwaarden voor integraal arrangeren](#)

Knooppunten Limburg

[Lees meer](#)

Keukentafel Achterhoek

[Lees meer](#)

GiZ Overijssel

[Lees meer](#)

6. Hoe zorg je met integrale programma's voor inhoudelijke samenwerking op school?

- Hoe werk je samen aan kwaliteitsontwikkeling?
- Hoe zorg je voor afstemming tussen thuis, school en zorg?
- Wat leert de praktijk over integrale programma's?

De Trappenberg

[Lees meer](#)

De Pilot

[Lees meer](#)

OC Leijpark

[Lees meer](#)

7. Hoe organiseer je ZiO op basis van de Wet langdurige zorg?

- Wat is specifiek aan de Wlz?
- De experimentele Wlz-praktijk: Hart van Brabant en Twente
- Welke adviezen hebben de zorgkantoren voor de samenwerking?

Zorgkantoren

‘Scholen en zorgaanbieders zitten nu meer op één lijn’

‘We zitten niet meer vast in de koker van de zorg’

Wlz

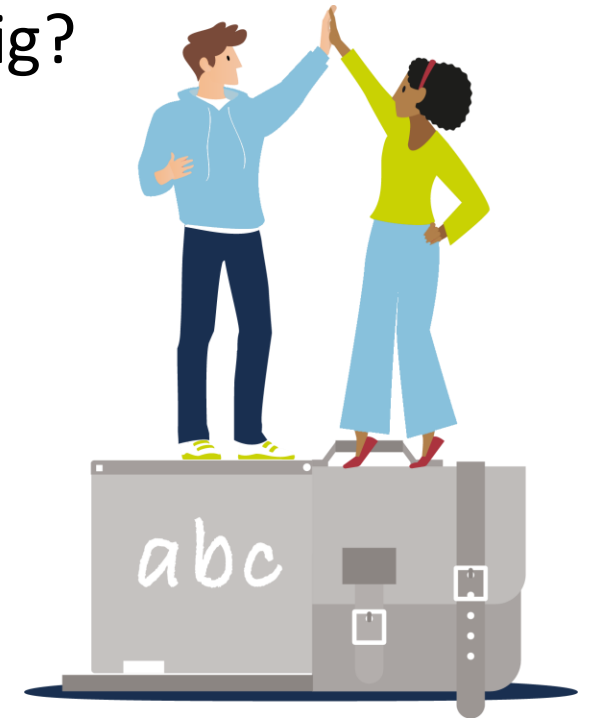
‘Collectieve financiering zorgt voor stabiliteit’

Interview met Jenny Veldkamp en Mathijs Kamphorst

Intermezzo gesprek

- Wat kun jij hiermee voor je eigen situatie (school gemeente regio)?
- Wat is jouw eerste stap en wie heb je daarvoor nodig?
- Welke vragen heb je nog?

8. Hoe zorg je voor bestuurlijke borging?

- Wat is het belang van bestuurlijke borging?
- Klein beginnen of volledige implementatie?
- Het belang van data, monitoren en onderzoeken
- Bestuurlijke borging in afspraken en convenanten
- De rol van bestuurders van gemeenten en onderwijsorganisaties
- De rol van de gemeenteraad

8. Hoe zorg je voor bestuurlijke borging?

‘De enige echte oplossing is een wettelijke regeling’

Interview met Carole Smal en Jaap Lemereis

8. Hoe zorg je voor bestuurlijke borging?

‘Steek in het belang van het kind je nek uit’

**Interview met
Manouska Molema**

9. Financiering

- Met welke wetten heb je bij ZiO te maken?
- Het verhaal achter de cijfers
- Hoe bepaal je de omvang van het zorgbudget?
- Wat is onderwijs, wat is zorg, en wie betaalt wat?
- Wat als leerlingen niet wonen in het afsprakengebied voor ZiO?
- Op welke manieren kun je ZiO bekostigen?

**Enschede: Wethouder Harmjan
Vedder wil met andere gemeenten
inkoop regelen**

9. Financiering

‘Collectief is sowieso beter dan individueel’

**Interview met Frank Driever
en Sandra Huijnen**

10. Hoe kan ZiO bijdragen aan inclusief onderwijs

- Wat zijn de landelijke kaders voor inclusief onderwijs?
- Hoe wordt inclusief onderwijs regionaal uitgewerkt?
- Welke rol spelen de samenwerkingsverbanden passend onderwijs?
- Hoe draagt ZiO bij aan een context- en groepsgerichte benadering op school?

Een dekkend netwerk onderwijs en zorg in Emmen en Borger-Odoorn

10. Hoe kan ZiO bijdragen aan inclusief onderwijs

Eduwiek: een uniek onderwijsconcept

Eduwiek biedt voor ieder kind passende vormen van onderwijs, zorg en begeleiding. Het is een onderwijsconcept van het RvEC, RENN4, Ambiq, Kentalis en Onderwijscentrum de Twijn.

[Lees meer](#)

Special Class Metis Montessori Lyceum

Leerlingen met ASS krijgen de mogelijkheid om havo/vwo te volgen op een reguliere school. Hiervoor heeft deze school in Amsterdam de "Special CLASS" opgericht.

[Lees meer](#)

KindCentrum Borgele: collectieve bekostiging

In Gelderland en Overijssel laten diverse pilots zien dat collectieve bekostiging structurele zorg in onderwijstijd mogelijk maakt. Zoals in Deventer bij KindCentrum Borgele.

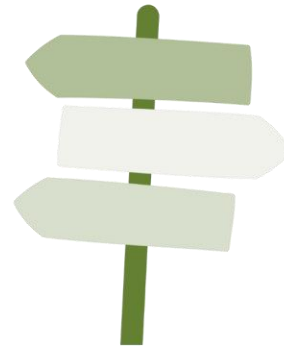
[Lees meer](#)

De leidraad raadplegen

Via de zoekfunctie

Via jouw rol en werkterrein

Via de landkaart

Via de inhoudsopgave

Je vindt de leidraad op

<https://nederlands-jeugdinstituut.foleon.com/leidraad/zio/>

- Vragen over ZiO, neem contact op met:
 - [Vincent Fafieanie](#) (Nji)
 - [Mariës Zegers](#) (Nji)
 - [Stephanie Kastelein](#) (Sectorraad GO)
 - [Maartje van der Rijt](#) (VGN)
 - [Ayse Candan](#) (VNG)
 - [Marinka Bakker](#) (zorgarrangeurs)
- Oplossingenlabs volgen en uitgenodigd worden:
 - [NJI](#)